

SOCI@LL
whole school social labs

PILOTAŻ LABORATORÓW SPOŁECZNYCH

www.wholeschoolsociallabs.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

WPROWADZENIE

EKSPEDYCJA

SOCI@LL's (Whole school social labs: innovative and participatory approaches for citizenship education and social inclusion) ambicją jest generowanie paradygmatycznej zmiany w sposobie współpracy szkół i społeczności w celu wspierania integracji społecznej, promowania narzędzi partycypacyjnych i wzmacniających kreatywne i zrównoważone rozwiązania. -zaprojektowane przez, z i dla kluczowych interesariuszy w ramach całej szkoły i poprzez lokalne laboratoria społeczne. SOCI@LL jest oparty na pięciostopniowej metodologii partycypacyjnej. Każdy etap tej ekspedycji ma jasne cele i oczekiwane kluczowe wyniki.

KROK	GŁÓWNE CELE	KLUCZOWE WYNIKI
1	Układanie fundamentów Przedstawienie przegląd stanu gry i potrzeb Sprawdzenie i zaprezentowanie najlepsze praktyki Opracowanie „mapy”, aby przyspieszyć odpowiednie zmiany	Najnowocześniejsze, najlepsze praktyki i plan działania dla SOCI@LL
2	Angażowanie kluczowych graczy Wspieranie zaangażowania i poczucia własności interesariuszy Pielęgnuj wspólne uczenie się, dzielenie się doświadczeniami i współpracę	Otwarte partnerstwa i wspólne podejście metodologiczne
3	Dostarczanie innowacyjnych zasobów edukacyjnych Opracowanie, pilotaż i dopracowanie zestawu narzędzi dla dyrektorów szkół oraz zestawu narzędzi dla nauczycieli	Zestaw narzędzi dla dyrektorów szkół na temat tworzenia i utrzymywania wrażliwych kulturowo i integracyjnych systemów w szkołach i wokół nich Zestaw narzędzi dla nauczycieli na temat stymulowania innowacji programowych i pedagogicznych oraz wspierania wielokulturowego uczenia się w salach lekcyjnych i poza nimi
4	Dostarczanie innowacyjnych narzędzi wsparcia Opracowanie, pilotaż i dopracowanie narzędzi wsparcia dla władz lokalnych	Narzędzia wsparcia dla władz lokalnych dotyczące sposobów generowania, wspierania i utrzymywania międzysektorowych platform integracji społecznej
5	Budowanie tętniącego życiem wirtualnego laboratorium społecznościowego Wdrożenie wirtualnego centrum SOCI@LL	Wirtualne laboratorium społeczne do współpracy międzysektorowej i możliwości partycypacyjnego uczenia się

DRUŻYNA ODKRYWCÓW

SOCI @ LL to projekt tworzony przez szkoły, społeczności szkolne, władze lokalne, zainteresowane strony i ekspertów naukowych. Partnerstwo 14 organizacji (z Portugalii, Włoch, Cypru i Polski) organizowane jest w sieciach krajowych, dzięki czemu w każdym kraju uczestniczącym jest co najmniej jedna szkoła, jeden organ lokalny i jeden partner naukowy. W tym konsorcjum partnerzy reprezentują interesy, potrzeby i oczekiwania użytkowników końcowych, zapewniając (wraz z podejściem opartym na współpracy, które angażuje użytkowników końcowych w ramach projektu), że zasoby są użyteczne, znaczące i trwałe.

UŻYTKOWNICY KOŃCOWI

PRZEWIDYWANE KORZYŚCI

UCZNIOWIE

Uczenie się poprzez wrażliwe kulturowo programy nauczania, oparte na innowacyjnych i holistycznych podejściach.

NAUCZYCIELE

Dowiedzą się czy ich kompetencje społeczno-edukacyjne i międzykulturowe zostaną wzmocnione i czy będą miały nowe metody motywowania WSZYSTKICH uczniów.

SZKOŁY

Wspieranie i rozwój ich demokratycznej i inkluzywnej kultury, doceniającej różnorodność wewnątrz i wokół jej murów oraz pielęgnującej aktywne zaangażowanie wszystkich.

SPOŁECZNOŚCI

Ustanowią i utrzymają sojusze międzysektorowe i ściślejszą współpracę ze szkołami oraz podmiotami działającymi na rzecz edukacji i integracji.

CZYM SĄ LABORATORIA SPOŁECZNE

„Mamy laboratoria naukowe i techniczne, dzięki którym rozwiązujemy najbardziej złożone problemy naukowe i techniczne. Konieczne są laboratoria społeczne, które pomogą nam stawić czoła najbardziej palącym wyzwaniom społecznym“.

Źródło: Zaid Hassan (2014) *The Social Labs Revolution: A New Approach to Solving Our Most Complex Challenges*, Berrett-Koehler Publishers

Laboratoria Społeczne to platforma międzysektorowa na rzecz integracji społecznej. To społeczność praktyków/ sieci kontaktów/grupy zaangażowanych uczestników, którzy spotykają się, aby dzielić się swoimi doświadczeniami, aby wspólnie stawić czoła lokalnym wyzwaniom i problemom oraz znaleźć dla nich konkretne rozwiązania i działania, aby następnie je przetestować. W ramach projektu SOCI@LL powstał Narzędziownik dla władz lokalnych mający za

zadanie wspierać tworzenie społeczności, które będą fundamentem działań promujących integrację społeczną w sektorze edukacji pod przywództwem władz lokalnych przy udziale odpowiednich międzysektorowych interesariuszy.

Zadaniem władz lokalnych było tworzenie i utrzymanie Laboratorium Społecznego, korzystając z zasobów Narzędziownika oraz ze wsparciem krajowego

partnera naukowego.

Działania innowacyjne (prototypowanie społeczne i testowanie rozwiązań) odbywały się w wielu formatach (warsztaty online, grupy fokusowe, prototypy itd.), a ich rezultatem są wnioski edukacyjne (kapitał i wiedza wykorzystywane do stworzenia finalnych rozwiązań opartych na spostrzeżeniach użytkowników), inicjatywy, relacje i kompetencje.

METODOLOGIA LABORATORIÓW SPOŁECZNYCH W SKROCIE

PILOTAŻ PRZEBIEGAŁ WEDŁUG METODOLOGII LABORATORIÓW SPOŁECZNYCH, KTÓRA SKŁADA SIĘ Z SZEŚCIU KROKÓW W KIERUNKU ZMIANY SPOŁECZNEJ:

PILOTAŻ

W każdym z krajów partnerzy naukowcy oraz władze lokalne zaplanowali i zrealizowali Laboratoria Społeczne, uwzględniając kontekst lokalny miejscowości, w których odbywały się działania (małe miasto, duża gmina, małe gminy górskie), a także czas realizacji, z którym wiązały się restrykcje ze względu na pandemię COVID-19 oraz rodzaj zaangażowanych zainteresowanych stron i poruszane tematy.

Każdy partner przyjął inny harmonogram i podjął indywidualne decyzje w zakresie realizacji pilotażu: w Polsce pilotaż przeprowadzono stacjonarnie latem 2020 r., ze względu na pandemię spotykając się głównie na zewnątrz; we Włoszech, w Palermo, pilotaż rozpoczął się stacjonarnie przed pandemią, jednak w następnych miesiącach był kontynuowany online; we Włoszech, w Casentino, całe Laboratorium Społeczne zostało przeprowadzone online w ciągu pięciu miesięcy; w Portugalii pilotaż odbywał się online i trwał przez trzy miesiące, natomiast na Cyprze

również odbywał się online, jednak skoncentrował się w krótszym czasie wiosną 2021 r.

Działania proponowane w Narzędziowniku, zaprojektowane do prowadzenia stacjonarnie, zostały dostosowane do warunków online, kontekstu i potrzeb chwili, uproszczone, a w niektórych przypadkach skrócone.

Pomimo pandemii i trudności, które spowodowała, władze lokalne przy wsparciu partnerów naukowych utworzyły pięć Laboratoriów Społecznych, podczas których zidentyfikowano, omówiono

i wypracowano rozwiązania pięciu wyzwań związanych z włączeniem społecznym w szkołach. Tematy poruszane w trakcie Laboratoriów Społecznych to: różnorodność i różnice, przedwczesne kończenie nauki, integracja uczniów z doświadczeniem migracji, stygmatyzacja i dyskryminacja ze względu na zdrowie psychiczne, przemoc w szkołach i wandalizm w społeczności.

Opracowując te wyzwania, szereg pomysłów i rozwiązań przekształcono w prototypy działań i projekty, które w niektórych przypadkach zostały również sprawdzone.

MIASTO ZĄBKI I CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ, POLSKA

W Polsce podjęto temat: „Budowanie szacunku i świadomości na temat różnorodności wśród mieszkańców Ząbek”. Pojawił się pomysł, by włączanie w szkołach realizować poprzez działania, w tym międzyszkolne i pozaszkolne, takie jak: starsi uczniowie działający jako wolontariusze na rzecz wykluczonych młodszych uczniów, pomoc rówieśnicza w nauce języka polskiego, tematyczne wieczory filmowe i gry planszowe, dzień dobrego słowa, comiesięczny festiwal muzyki świata, kursy e-twinning, Pracownia Kultury (ochrona środowiska i różnorodności), wyjazdy do instytucji pomocy społecznej; warsztaty łączące pokolenia, Przyjaciele Zippy’ego – promocja zdrowia psychicznego; zajęcia dla cudzoziemców, akcja Agresji mówimy „nie”, festiwal kultur - prezentacja innych krajów i ich tradycji kulinarnych; „Dzień na tak” – promowanie działań wolontariackich, Dzień kolorowej skarpetki – Światowy Dzień Zespołu Downa, Dzień świadomości autyzmu. Uzgodniono, że uczestnicy chcą, aby Laboratorium Społeczne zaowocowało stworzeniem lokalnej sieci współpracy i internetowej platformy do dzielenia się zasobami.

WŁADZE MIASTA PALERMO I CESIE, WŁOCHY

Głównym tematem poruszonym w trakcie Laboratorium Społecznego w Palermo było zwiększenie udziału rodzin w życiu szkoły w celu zapobiegania zjawisku przedwczesnego kończenia nauki. W ramach Laboratorium stworzono prototyp składający się z zestawu działań dla uczniów i rodziców/opiekunów do realizacji w szkole, opartych na talentach i umiejętnościach już obecnych w rodzinach,

w celu wspierania zaangażowania, a także inspiracji dla młodzieży. Członkowie i członkinie Laboratorium w szczególności chcieli stworzyć konkretne możliwości wymiany doświadczeń między rodzinami i szkołami, zapewniając obecność i zaangażowanie rodziców/opiekunów w ciągły rozwój ich dzieci, aby wydobyć ich pełny potencjał. Po przeprowadzeniu pilotażu, na podstawie otrzymanych informacji zwrotnych, prototyp omówiono i poddano ewaluacji, a także stworzono plan działania w celu zapewnienia jego trwałości, co zarówno CESI jak i władze miasta Palermo uznały za bardzo ważne zadanie. W tym celu, w kolejnych miesiącach po zakończeniu pilotażu, zaplanowano monitorowanie krajowych i unijnych możliwości finansowania.

ZWIĄZEK GMIN CASENTINO I OXFAM ITALY, WŁOCHY

W trakcie Laboratorium Społecznego w Casentino podjęto kwestię włączania uczniów z zagranicy w szkole, szczególnie w odniesieniu do zaangażowania rodzin, integracji międzykulturowej i włączającej komunikacji w szkole. Określono konkretne pomysły i rozwiązania, takie jak stworzenie grup spotkań dla rodzin migranckich i miejscowych, grup samopomocy rówieśniczej oraz zwiększenie wielojęzycznej komunikacji szkolnej dla rodzin zagranicznych, zwłaszcza w obliczu zagrożenia COVID, a także w wydawanych przez szkołę materiałach informacyjnych.

Pomysły zostały opracowane w formie protokołów interwencyjnych, a następnie przetestowane. W rezultacie działań Laboratorium Społecznego przetłumaczono na siedem języków (najczęściej używanych wśród społeczności migrantów mieszkających na tym obszarze) część oficjalnych dokumentów i formularzy szkolnych. Zorganizowano także spotkanie online nauczycieli, uczniów i ich rodziców. Ponadto zaplanowano serię bezpłatnych spotkań on-line dla rodziców-migrantów, aby mogli dowiedzieć się więcej o szkolnej rzeczywistości ich dzieci, przy jednoczesnym wykorzystaniu nowych narzędzi technologicznych i usprawnieniu komunikacji ze szkołą.

Władze lokalne doceniły metodologię Laboratoriów Społecznych i po zakończeniu pilotażu wyraziły zamiar rozpowszechniania i dzielenia się wynikami i doświadczeniami z innymi lokalnymi interesariuszami (dyrektorami szkół, radnymi i burmistrzami, spółdzielniami społecznymi) podczas oficjalnej konferencji na rzecz integracji w szkołach. Wyrażono też chęć powtórzenia Laboratorium Społecznego w przyszłym roku we współpracy z Oxfam.

WŁADZE MIASTA MATOSINHOS I INOVA+, PORTUGALIA

W ramach Laboratorium Społecznego w Portugalii zaprojektowano kampanię uświadamiającą w celu przezwyciężenia stygmatyzacji i dyskryminacji ze względu na stan zdrowia psychicznego. Temat ten był szczególnie aktualny, ponieważ z powodu globalnej pandemii, stan zdrowia psychicznego był poważnym źródłem niepokoju dla wielu specjalistów.

Zespół opracował i przedstawił propozycję planowanych działań:

- Etap 1: Produkcja materiałów upowszechniających/informacyjnych (np. plakaty);
- Etap 2: Promocja działań uświadamiających (debaty, podcasty, sesje spotkań);
- Etap 3: Obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego.

Członkowie Laboratorium Społecznego wyrazili chęć kontynuowania rozpoczętych prac, poprzez włączenie wypracowanego planu w realizację projektu „ACTIVELY”. Jest to roczny projekt gminy Matosinhos, który w każdym miesiącu realizacji będzie w różny sposób odnosić się do kwestii związanych ze zdrowiem psychicznym.

GMINA AGIOS ATHANASIOS I CARDET, CYPR

Tematem omawianym w trakcie Laboratorium Społecznego na Cyprze była przemoc w szkołach i wandalizm w społeczności. Zaproponowanym rozwiązaniem było zapobieganie wandalizmowi wśród młodzieży poprzez zajęcia sportowe, społeczne i kulturalne. Członkowie Laboratorium Społecznego zasugerowali wdrożenie działań dla młodych ludzi, którzy spędzają czas w parkach i motywowanie ich do tworzenia zmiany w swojej społeczności. Uczestnicy mają nadzieję na realizację działań, takich jak stworzenie artystycznych murali, wspólne sprzątanie parku itp. Inne refleksje i pomysły to:

- potrzebne jest motywowanie młodych ludzi i wzmacnianie ich poczucia sprawczości w działaniach na rzecz społeczności,
- potrzebne jest stworzenie całościowego modelu współpracy. Każda szkoła i władze lokalne powinny aktywnie współpracować, aby wprowadzić zmiany i rozwiązać problem przemocy -śród młodzieży i wandalizmu w społeczności,
- w celu rozwiązania problemów potrzebna jest rozmowa i współpraca pomiędzy radą szkolną, przedstawicielami uczniów i rodziców,

WNIOSKI

Uczestnicy we wszystkich krajach w większości pozytywnie ocenili cały proces.

Wiele uwag odnosiło się do pandemii COVID-19, która zbiegła się z okresem wdrażania projektu. Inne dotyczą samej metodologii, np. trudności w zaangażowaniu interesariuszy i utrzymaniu ich stałego udziału, a także brak ciągłości, którą powodowała możliwość zmiany członków Laboratorium Społecznego podczas całego procesu. Rekomendowane jest dbanie o większą stałość członków grupy.

WNIOSKI

Co zadziało, to nawiązanie współpracy między osobami z różnych instytucji i dziedzin pracy. Pilotaż wykazał, że współpraca między władzami lokalnymi, szkołami, ekspertami i stowarzyszeniami w obszarze społecznego włączania jest podstawą do podejmowania innowacyjnych działań i zmian społecznych na poziomie lokalnym. Wymiana i łączenie informacji, pomysłów i zasobów, którą wspiera ta metodologia, stanowi wartość dodaną dla całej społeczności.

Metodologia Laboratorium Społecznego została przez osoby uczestniczące w pilotażu oceniona jako dobrze ustrukturyzowana i uznana za nowy i użyteczny sposób wspólnego rozwiązywania problemów związanych ze społecznym włączaniem.

PARTNERSTWO
SOCI@LL

ORGANIZACJE

SZKOŁY

SAMORZĄDY

PORTUGALIA

Lider projektu

POLSKA

Partner stowarzyszony

CYPR

WŁOCHY

Partner stowarzyszony

Partner stowarzyszony

NOTATKI

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

NOTATKI

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

www.wholeschoolsociallabs.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SOCI@LL has been approved under the EACEA/07/2017 call - Key Action 3: Support for policy reform (Social inclusion through education, training and youth). This project (592254-EPP-1-2017-1-PT-EPPKA3-IPI-SOC-IN) has been funded with support from the European Commission. This document reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.